

ծուծեամբ կ'ըլլար նէ, ոսկեայ մեծ դգալով մը անոր բերանը կը խոթէին աս արիւնոտ ողջակէզը: Շատ անգամ աստուծոյն շրթունքն ու տաճարին սեւ մը զոհին արիւնէն ոռոգուած կը տեսնուէին: Այն որ սպաննուողը պատեւրազմի մէջ բռնուած գերի մը ըլլար, զոհն որ կը լմննար՝ գլուխը առանձին կը դրուէր գանկը պահելու համար. իսկ մարմինը տաճարին ստորին կողմը կը նետուէր: Ան ատեն գերին բռնող զինուորը կու գար պահանջելու իր աւարը, ու կ'առնէր կը տանէր զան, որպէս զի փառաւոր խնջոյք մը պատրաստէ անով իր ընտանեացն ու բարեկամացը: Ազոհնէ ցեղին մարդիկը՝ զոհին մարմինը կտոր կտոր կը ջարդէին, ու վաճառատեղեաց մէջ հրապարակաւ կը ծախէին:

Աւանց ամենեւին երկբայութեան այսպիսի բարբարոս կրօնք մը տխուր ու ահաւոր էր. ասանկ անխնայ կը վազէր արիւնը Սեխիգոյի աստուածոց մեծ մասին բազիններուն վրայ. և ան պատճառաւ ալ աս անողորմ աստուածներուն կերպարանքները ձեւացընելու համար՝ ամենէն սարսափելի նշանակները ընտրէր էին. հսկայակերպ հրէշներ, կատաղի գազաններ, օձեր, վագրեր, ու այն պիսի նկարներ, որոնց տեսքը վայրենեաց դիւրահաւան երեւակայութիւնը ահու գողով կը լեցընէր. ահաւասիկ ասոնք էին իրենց կռատուններուն զարդերը: Այս աս աստուածներուն վրայ անգթութեան ու վրէժխնդրութեան ոգին միայն տեսնելով, իրենց ամէն գործոց մէջ վախն ու սարսափը տիրած էր ու անով կը շարժէին: Ահա այսպէս Սեխիգացիք, որ Սոր աշխարհքին ամենէն քաղաքականացեալ ժողովուրդն էին, ամենէն աւելի նուաստ ու անողորմ կրօնքն ունէին:

## ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Քանի մը մեծ մարդկանց գործածած թանկութիւն ծախուած գինը:

Աշխարհքիս մէջ ելած նշանաւոր մարդկանց յիշատակն ու համբաւը անանկ զօրաւոր տպաւորութիւն կ'ընէ մարդկային մտքին մէջ, ու անանկ փափաքելի կ'ընէ զիրենք, որ իրենց կենդանութեան ատեն գործածած բաներնին, կամ ու իցէ իրենց հետ վերաբերութիւն մը ունեցած առարկաները՝ անգին յարգ մը կը ստանան իրենց մահունէն ետեւ ու մեծարանքով մը կը պահուին: Հոս կը դնենք մենք մէկ քանի մը միայն երեւելի անձանց գործածածներուն ծախուած գինը, ուսկից գաղափար մը կրնան առնել ընթերցողքը սած խօսքերնու ճշմարտութեանը:

Վատոնի զգեստ մը Վոռոզն Վերոն գնեց ամենաբարձր գնով մը, որ 170,000 ֆր. կու գայ:

Վիկերոնի կիտրոնեայ մէկ ստուր Սարկոս Վպոլոս անունով հռոմայեցի սինկղիտոս մը՝ 300,000 սեստերտով առաւ, որ գրեթէ 18,750 ֆր. կ'ընէ:

Ապիկտետոսի լեզուն 3,000 դրաք մէով առնուեցաւ, որ կ'ընէ 2,700 ֆր.:

Պերեկրինոս Պրոտէոս փիլիսոփային գաւազանը տաղանդով մը, այսինքն 4,800 ֆր. ծախուեցաւ:

Վարոլոս Ա թագաւորին ան աղօթագիրքը, զոր սպաննուելու տեղւոյն վրայ կեցած կը կարդար, 100 կինի, այսինքն 2,500 ֆր. ծախուեցաւ: Անտրայի մէջ 1822 տարւոյն:

Վուսդաւոս Վազայի ան փղոսկրէ աթոռը, որ իւպէք քաղքէն ընդունեցաւ, 1825ին Շինքէլ անունով շուէտացի մը գնեց 58,000 ֆիորինով, որ գրեթէ 120,000 ֆր. կ'ընէ:

Վարոլոս ԺԲին ան զգեստն որ Ռուլ գալայի պատերազմին մէջ գործածէր էր՝ 1825ին Վախմպրիկ քաղաքը 22,000 սղեւլինով, այսինքն 561,000 ֆր. ծախուեցաւ:

Կարգեսիրտի գանկը 1820<sup>ին</sup> Սոփ-  
հով քաղքին մէջ 1,000 Ֆր . ծա-  
խուեցաւ :

Կիւղընի մէկ ակուան 730 ստեռլի-  
նով , որ է 16,595 Ֆր . , գնեց 1818<sup>ին</sup>  
Շուարդէրպըրի լորտը , և ճոխ կեր-  
պով մատանուոյ մը ակնակապիճին՝ մէջ  
անցընել տուաւ :

Քանդ փիլիսոփային մէկ կեղծամը ,  
զոր որդերը կրծեր փճացուցեր էին ,  
1804 տարւոյն 200 Ֆր . ծախուեցաւ :

Սոյնպէս նաև Սոփհոն մատենագրին  
կեղծամի մըն ալ 1822<sup>ին</sup> Սոնտրա ա-  
ճուրդի մը մէջ՝ 200 կինի , այսինքն  
5,000 Ֆր . տրուեցաւ :

Կրէզրի երաժշտին պզտիկ մէկ դաշ-  
նակը<sup>1</sup> , որ 10-12 Ֆր . կ'արժէր , 400  
Ֆր . գնուեցաւ : Իշու պզտի կտոր կաշի  
մը , որուն վրայ կը գրէր ինքը իր շինած  
երգերը ճանապարհորդութիւն ընելու  
ժամանակ , 120 Ֆր . առաւ Սոյէլ-  
տիէօ երևելի երաժիշտը : Իրեն ընկու-  
ղէ ստոլն ալ 130 Ֆր . ծախուեցաւ :

Սոյնպէս իրեն գործածած գաւազա-  
նիկները երաժշտութեան ժամանակը  
զարնելու համար՝ իւրաքանչիւրը 30  
Ֆր . ծախուեցաւ :

Ին երկու գրիչները , որոնցմով 1801  
տարւոյն մարտի 27<sup>ին</sup> Ափանսի Գաշա-  
դրութիւնը ստորագրուեցաւ , 1825<sup>ին</sup>  
ծախուեցան 500 սդեռլինի , այսինքն  
12,000 Ֆր . :

Կաթուղիոնի գաւազանը գնուեցաւ  
Սոնտրայի մէջ 28 սդեռլինով ու 7 շի-  
լինով , որ 951 Ֆր . կ'ընէ : Իր քթա-  
խտի տուփը 528 Ֆր . : Ին սուրը , զոր  
Լագիպտոս կը գործածէր , 15 կինիի ,  
կամ 375 Ֆր . ծախուեցաւ : Սուրբ  
Հեղինէ կղզին գործածած դգալը 137  
Ֆր . : Իր մէկ ակուան , որ նոյն կղզին  
եղած ժամանակը հանել տուաւ , 188  
Ֆր . : Լա ան գործիքն , որով աս ա-  
կուան հանուեցաւ , 83 Ֆր . :

Իսկ 1836<sup>ին</sup> դեկտեմբերի 1<sup>ին</sup> իր մո-  
խրագոյն գլխարկն որ Սոլաւի պատե-  
րազմին մէջ գործածած էր , աճուրդի  
հանուեցաւ 500 Ֆրանգի . մէկէն ի  
մէկ 32 հոգի առաջ նետուեցան և եր-  
կայն ժամանակ իրարու ձեռքէն առ-  
նել կ'ուզէին . վերջապէս Տըլագուա  
անունով մէկուն տրուեցաւ 1,920 Ֆր-  
րանգով :

## ՄԱՆՐ ԳԻՏԵԼԻՔ

### ԲՆԱԲԱՆԱԿԱՆ

Առաջարկութիւն իշխանութեան :

Երկու գնտակ հաւասար ծանրութիւն ունե-  
ցող , բայց այլասեռ նիւթէ , ինչպէս՝ մէկը ոսկի ,  
մէկալը արծաթ , կամ մէկը կապար , մէկալը ա-  
նագ , երկուքն ալ երկայն գլանաձև տուփի մէջ  
գոցուած գրուին . ինչպէս կրնայ գիտցուիլ թէ  
երկու գնտակէն որը որ կողմն է , առանց մէջը  
բանալու :

— Ամենապարզ է գործողութիւնը : Թէ որ  
տուփը մէջտեղէն կախելու ըլլանք՝ կշեռքի ըծակի  
մը պէս , բնականապէս գնտակները որ կողմն են  
նէ , այն կողմէն կը հակի տուփը : արդ այն գրքով  
առնենք տուփը , և վեր ելած ծայրէն հակաքարշ  
մը գնելով , հաւասարամէտ կեցընենք տուփը : Յե-  
տոյ տփոյն մէջէն միւս ծայրը գլտորցընենք գըն-  
տակները , որոնցմէ մէկը կապարէ , ու մէկալը ա-  
նագէ ենթադրեր ենք , և նոյնպէս նաև հակա-  
քարշն ալ հակառակ կողմը փոխադրենք : Թէ որ  
առջինէն աւելի ծանր գայ հակաքարշը , ըսել է  
որ դէպ ի հակաքարշը կեցող գնտակը կապար է ,  
ու ծայրը կեցողը անագ , որ քան զկապարը թե-  
թեւ է . իսկ հակառակն է , թէ որ հակաքարշը  
թեթեւ գայ :

Այս տարբերութեան պատճառը գտնելը գիւ-  
րին է . թէպէտ և երկու գնտակները հաւասարա-  
կշիռ դրինք , բայց ոչ հաւասարաչափ մեծութիւն ,  
որով երկու գնտակին մէկտեղ ծանրութեան կե-  
դրոնը կը փոխուի իրենց դրքին համեմատ :

1 ՏՃ . ԵՒ-ՆԻ-Դ ԴԱՆԸ :

2 ՏՃ . ԲԻՆԱՅ :